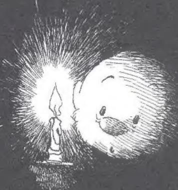
BOUTERBODE

Nr. 28 ~ een uitgave van het Paulus Archief ~ oktober 2006

Schenking lost puzzel op

Het áller-állereerste Paulus-boekje

Wie oudere boeken en tekeningen van Jean Dulieu wil gaan verzamelen, heeft het niet gemakkelijk. Goed speurwerk levert hier en daar nog wel een beduimeld exemplaar op, de rug kapot en van binnen vol houterig geschreven namen van kinderen die het in de groei naar volwassenheid aan elkaar doorgaven. En dan mogen we nog blij zijn dat veel Paulus-boeken uit de jaren vijftig en zestig met een gekartonneerd omslag werden uitgegeven. Desondanks zijn gave exemplaren uit die tijd schaars geworden.

Nog ernstiger is het gesteld met de allereerste reeks Paulus-boekjes; de stripreeks van Uitgeverij De Arbeiderspers die inclusief het omslag op krantenpapier werden gedrukt. Wie een mooi exemplaar heeft weten te bemachtigen zal dat op een veilige en lichtvrije bewaarplek moeten koesteren. En dat gebeurt ook, gezien sommige reacties op onze oproep in Bouterbode 26 om meer informatie over drukken en jaartallen van deze boekjes in de collecties van onze abonnees. Zo schreef Pierre Roth: *"Toen je laatst via de bouterbode vroeg of mensen wilden kijken naar de jaartallen in de paulusboekjes, wilde ik meteen reageren. Maar de boekjes waren niet op hun plek. Ik ben nog steeds aan het zoeken. Achteraf herinner ik mij, dat ik ze ergens heb opgeborgen op een veilige plek vanwege de kwetsbaarheid. Maar waar is die veilige plek gebleven? (...) Het voordeel is dat ik weer veel leuke dingen ben tegen gekomen."*

Schenking

In Bouterbode 26 plaatsten we een overzicht van alle bekende versies van de eerste zes Paulus-boekjes van De Arbeiderspers, daterend vanaf 1947. Prompt ontvingen we diverse reacties en aanvullingen van de lezers, waarvan een selectie is opgenomen in de brievenrubriek van deze bode. Het Paulus Archief ontvangt echter niet alleen geschreven bijdragen. Zo nu en dan worden we verrast met de schenking van een bijzonder boek of van origineel werk. En dit keer kregen we zelfs een compleet tweede stripdeeltje toegestuurd, **Avonturen met den veldkabouter Pieter**, van abonnee Jan Joosse. *"Het is op en neer naar Indonesië geweest,"* vermeldde de gulle gever.

Paulus had natuurlijk een geweldige honger gekregen, want met die eendenverzorgerij was de hele dag gemoeid en het arme kaboutertje had al die tijd niet gegeten. Nadat hij zich afgedroogd had, sleepte Paulus dus gauw een tafel naar buiten. Zijn maagje rommelde als een onweer!

Een smetteloos wit tafellaken kwam over de tafel te liggen. Ik zeg altijd maar, van een nette tafel eet het eens zo lekker! Paulus was al heelemaal over zijn boze bui heen; hij kon trouwens nooit lang boos blijven op zijn dierenvrienden, ook al maakten ze het wel eens te bont.

Bedrijvig liep Paulus heen en weer en in een ommezientje stonden er een groot eekhoornbrood, beukenootjes, een pot bessenjam en een schaaltje met suikerklontjes klaar. Suikerklontjes zijn niet goed voor een kabouter, daar wordt hij te dik van, zei Paulus altijd, maar hij snoepte ze toch maar wat graag!

5

Allereerste druk

Uiteraard is het ontvangen van een dergelijk geschenk op zich al een blijde gebeurtenis. Maar er was meer aan de hand, want hoewel het boekje op het eerste gezicht overeen kwam met de exemplaren die het Paulus Archief reeds in z'n bezit had, bleek de inhoud daar sterk van af te wijken. De bladspiegel is een paar millimeter breder en onder de tekst staat een horizontale lijn die eindigt in een groter paginacijfer van een ander lettertype. Ook bevat het boekje geen enkele advertentiepagina. En misschien wel het allerbelangrijkste: in tegenstelling tot alle andere uitvoeringen handhaaft de uitgever op het schutblad het woordje 'den' in de titel! Het werd nog interessanter toen uw redacteur kort daarop via een internetveiling een eerste deeltje uit deze stripreeks, **De lotgevallen van een boskabouter** wist op te sporen, dat een zelfde afwijkende vormgeving bezat.

De schutbladen van beide boekjes vermelden

zie verder pagina 3

Nieuwe uitgaven
NIEUWE WEBSITES

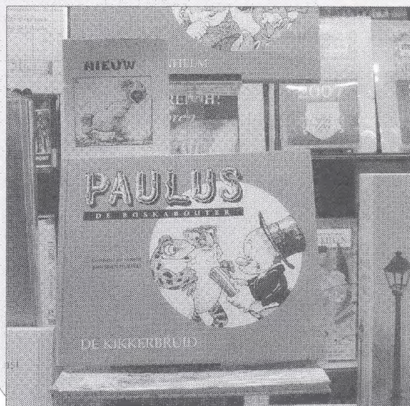
Afgelopen maand hebben we twee nieuwe websites geplaatst.

Op de site www.paulusarchief.nl vindt u informatie over auteur Jean Dulieu en zijn werk. De site is weliswaar nog in het beginstadium, maar komende maanden zal hij stukje bij beetje worden uitgebreid. Ook kent de site een gastenboek waar u uw open aanmerkingen kwijt kunt.

Op de site www.demeulder.nl is een overzicht gemaakt van alle uitgaven van Uitgeverij De Meulder. Tevens kent de site een webwinkel, waar u de boeken en ansichtkaarten van Paulus de boskabouter kunt bestellen. U kunt er zich tevens abonneren op de Bouterbode. En natuurlijk vindt u er informatie over de nieuwe Paulus-titels die kort geleden bij De Meulder verschenen: deel 17 *De kikkerbruid* en deel 18 *De hanenhelm*.

De beide nieuwe boeken werden zowel door kopers als verkopers weer goed ontvangen. In Assen plaatste boekhandel Van der Kuijl ze onmiddellijk op een opvallende plaats in de etalage.

BESTELLING

Graag bestel ik de Bouterbode! (...) Ik verzoek u vriendelijk de bode aan mijn man te sturen. Hij leest onze dochters bijna elke avond met alle stemmen van Jean Dulieu voor, dus dit lijkt me een passend cadeau.

Willemijn van den Bos
Koog aan de Zaan

OMNIBUS I

Voor mij ligt een lichtblauwe Paulus Omnibus, met de deeltjes 2 t/m 6:

- *Avonturen met de veldkabouter Pieter;*
- *Van kippen, een boot en een voorgevoel;*
- *Gevaarlijke ontmoetingen;*
- *Bij de aardkabouters;*
- *De reis naar de puntster.*

Ook bij goed zoeken heb ik geen enkele aanduiding van datum of druk kunnen vinden.
Het behoeft geen betoog dat ik de Bouterbode en de door jou uitgegeven boeken met veel plezier lees.

Guus de Beer
Koedijk

STRIPBOEKJES

Even een reactie op je verzoek uit de laatste Paulusbode:

- *Deeltje 1.1 kent nog een variatie op de binnenkant van de achterpagina:*
  blanco
  "RIKKE HELPALTOOS"
- *Deeltje 1.2 kent een variatie in het aantal pagina's:*
  pag. 5 t/m 55
  pag. 7 t/m 57,+ een paar reclamepagina's
- *Deeltje 2 kent een opbouw in:*
  N.V. De Arbeiderspers 1947
  N.V. De Arbeiderspers 1947 2 druk
- *Deeltje 5 kent weer een variatie in de reclamepagina's:*
  op de laatste pagina niets/ Pukkel
- *Tot slot ken ik deel 6 nog met een dubbele voor- en achterpagina, ik denk een foutje van de "nieter".*

Frank Schaap
Purmerend

VOORLEZEN

(...) Wat het voorlezen betreft: ik ben daar ooit mee begonnen met onze oudste dochter (nu 8). Later kwam dochter 2 daarbij (6) en toevallig heb ik vandaag onze jongste 2 (3) mee laten luisteren bij de start van Paulus en het levenswater. Ik zoek nog steeds boekenmarktjes enzo af naar betaalbare Pauluslectuur; immers de prijzen zijn aardig gestegen en ik wil vooral voorlezen. Niet zo lang geleden lagen er bij De Slegte wat bandjes en kon ik mijn slag slaan. Van veel figuurtjes heb ik nl geen idee hoe ze zouden moeten klinken en dan overleg ik met mijn dochters. Mooiste is dat ze 'mijn' Poetepoet leuker vonden dan de 'echte' toen we die ineens konden beluisteren.
Paulus is 2 jaar geleden ook al eens in Denemarken geweest: geen boek meegenomen en maar wat uit mijn duim gezogen tijdens onze vakantie. Was nog een heel gedoe om het zo te rekken dat ik op 14 avonden verhaal uitkwam.
Paulus is al bij me sinds mijn eigen kindertijd toen mijn grote zus en ik onze langspeelplaat grijsdraaiden:
"O het schijnt heel eenvoudig te zijn... je hoeft alleen maar te blazen" en
"Oehoeboeroe, kijk, de eerste hommel!"
"Hap, dat was de eerste hommel!"
"Maar Oehoeboeroe, sinds wanneer eet jij hommels?"
"Al vanaf de tijd dat ik nog een uilskuiken was" zijn ónze klassiekers.
Ook aardig is dat mijn dochters tot een jaar of wat geleden dingen in vertrouwen vertelden als ik maar de juiste stem opzette (hetzij Paulus, hetzij Eucalypta).

Frank van der Ploeg
Koog aan de Zaan

OMNIBUS II

In antwoord op uw verzoek om informatie over de Paulus Omnibus: ik ben in het bezit van een Paulus Omnibus met gele kaft waarin alle zes genoemde Paulus-stripuitgaven zijn ingebonden. In geen van de deeltjes staat een jaartal. Bij het vierde deeltje (gevaarlijke ontmoetingen) staat 'N.V. De Arbeiderspers Amsterdam' alleen op de voorkaft vermeld. De pagina's van alle deeltjes zijn links en rechts onderaan per deeltje opnieuw genummerd (dus onafhankelijk van de doorlopende nummering van Jean Dulieu). Deze laatste nummering ontbreekt trouwens in het zesde deeltje, 'De reis naar de Puntster'. In de hoop dat deze (geringe) informatie van enig nut is, en met dank voor al uw werk voor het Paulus Archief en de Bouterbode,

Fred Veerman
Amstelveen

Reactie: Naar alle waarschijnlijkheid heeft De Arbeiderspers de nummering in deze boekuitgave strook voor strook verwijderd, om te voorkomen dat de lezer zou zien dat er een groot gat zat tussen de gepubliceerde afleveringen van deel vijf en deel zes.

Alle brievenschrijvers kregen weer een Paulus-boekenlegger toegestuurd.

ALTIJD GOEDGEMUTST!

Het ronde bolletje van Paulus is uitermate herkenbaar. Maar dan vergeten we gemakshalve dat die bol al direct bij zijn intrede in de avontuurlijke bosverhalen bedekt was door een mutsje. Een rood mutsje. Het duurde een hele poos voor Paulus genoeg kreeg van dat mutsje en voortaan blootshoofds door het grote bos wandelde.
Door de jaren heen bleek Dulieus kabouter echter over een interessante verzameling hoofddeksels te beschikken. Afhankelijk van de omstandigheden en niet te vergeten van de zin van zijn verteller, maakte de boskabouter gebruik van een uitgebreide collectie 'hoeden en petten'. Een van de allerbekendste daarvan is natuurlijk de mijter, die hij vanaf 1952 telkens draagt als hij als hulpsinterklaas moet opdraven. En neemt hij de rol van dokter op zich, dan zien we hem opeens getooid met een keurige bolhoed, iets wat ongetwijfeld voortkomt uit Dulieus herinneringen aan een vroegere huisarts.
In het onlangs verschenen boek **De hanenhelm** zien we Paulus eerst nog met een gebreid Harry Slinger-mutsje rondlopen, alvorens hij de helm zelf uitprobeert. En in **De kikkerbruid** verschijnt hij met een statige hoge hoed. Deze hoed kwam Dulieu op zijn zolder tegen in de tijd dat hij de eerste schetsen voor dit verhaal op papier zette. Het was de oude hoed van opa Braakensiek en als vanzelfsprekend kreeg deze een mooi plekje in het schetsboek. Van daaruit was het nog maar een korte route naar de krantenversie van het verhaal en uiteindelijke naar de omslag van deel 17 van de bekende 'rode reeks'.

BOUTERBODE 28 - redactie: Maarten J. de Meulder - postadres: Dobbenwal 47, 9407 AD Assen - mailadres: bouterbode@paulusarchief.nl - drukwerk: De Marge, Groningen - abonnement: € 6,50 voor bode 26 t/m 30 op Postbank 3945495 tnv Uitg. De Meulder te Assen - of via het productoverzicht van de uitgeverijwebsite www.demeulder.nl - verantwoording Paulus-illustraties: © Jean Dulieu - tijdschriftcode ISSN 1388-2465.

Het áller-állereerste Paulus-boekje (vervolg van pagina 1)

het jaartal 1947 en eigenlijk is er dan maar één conclusie mogelijk: ***dit zijn de originele eerste uitgaven zoals die door Het Vrije Volk destijds cadeau werden gedaan en die vooraf gingen aan wat de krant later als 'eerste druk' ging verkopen!***
We vroegen Jan Joosse naar de exacte geschiedenis achter zijn schenking, in de hoop dat dit onze bewijsvoering zou kunnen versterken.
Zijn reactie luidde als volgt:

Brief Jan Joosse

Het was even speurneuzen, maar ik ben eruit.
Omdat mijn vader bij het tekenen voor de Binnenlandse Strijdkrachten geen aandacht had besteed aan de kleine lettertjes, waarin stond dat de regering je na de oorlog in voorkomende gevallen naar de koloniën kon sturen, werd hij naar het voormalige Nederlands Oost–Indië gestuurd. En omdat alleen maar alleen is kwamen mijn moeder en ik hem enige tijd later achterna.
Dat was in januari 1949. We gingen met de Sibajak, een schip dat nog geheel voor troepentransport ingericht was. Dat betekende dat in het ruim, waar wij verbleven, de stapelbedden drie hoog waren. Iets wat voor de vele moeders met kleine kinderen wel lastig was.
Ergens in onze bagage bevonden zich de eerste twee deeltjes van Paulus. Die had ik gekregen van mijn grootouders uit Haarlem omdat mijn opa erin geslaagd was mij op 5-jarige leeftijd te leren lezen. Omdat ik van november ben zou ik anders nog een jaar hebben moeten wachten. Omdat mijn grootouders Het Vrije Volk lazen neem ik aan dat ze via die krant aan de boekjes gekomen waren.
Nadat we in Batavia (nu Jakarta) waren aangekomen namen we de trein naar ons einddoel Semarang. Onderweg werden we aangevallen door het TNI, het leger van de 'opstandelingen'. We moesten de trein uit om ons achter het talud te verschuilen. De kogels vlogen om ons heen en Paulus huiverde in de hutkoffer.
In Semarang wachtte mijn vader ons op. We bleken aan de buitenkant van de stad, net in de heuvels, te wonen met wat hogerop een revalidatietehuis voor Nederlandse militairen.
Toen het tijd werd om naar school te gaan werd ik daar samen met andere leerlingen onder militair escorte naar toe gebracht. Dat was nodig, want van alle kanten dreigde het gevaar. Zo moesten we zo nu en dan onder onze schoolbankjes duiken omdat dan een stelletje ploppers hun gejatte Japanse geweren wilden testen op de orang blanda's.
Ik heb daar maar een paar maanden op school gezeten, want het werd echt te link. Nu was mijn moeder onderwijzeres, dus die gaf toen thuis les aan mij en enkele andere kinderen.
Na de soevereiniteitsoverdracht op 27 december 1949 werd het steeds gevaarlijker; mijn vader sliep met een geladen revolver op het nachtkastje terwijl ik een waterpistooltje onder mijn kussen had. Eind augustus 1950 moesten mijn moeder en ik weggehaald worden uit de enclave Semarang. Dat gebeurde met een echte Dakota die eigenlijk goeddeels voor vrachtvervoer bestemd was. Daarom zat ik op een groentekistje en in plaats van uit het raampje te kijken las ik Paulus!
In Jakarta namen we het Engelse schip de Asturias naar huis. Paulus zat veilig in de bagage.
Wat is er nu verder met beide boekjes gebeurd?
Deel 1 heb ik in 1966-'67 uitgeleend aan Henk v.d. Ham, die voor zover ik mij herinner iets met Het Stripschap van doen had. Wij zaten toen samen op de bibliotheekschool in Amsterdam. Dat boekje heb ik nooit meer teruggezien.
Deel 2 heb ik dus afgestaan aan het Paulus Archief.
Ik hoop je zo voldoende van dienst geweest te zijn. Mijn 88-jarige moeder heeft me geholpen wat hiaten in mijn geheugen op te vullen.

Groeten,
Jan Joosse

OMNIBUS III

Graag reageer ik nog op je oproep om informatie over Paulus Omnibussen, in Bouterbode afl. 26, p.3 (mei 2006).
Ik ben in het bezit van een Paulus Omnibus, geel omslag, uitstekende onbeschadigde staat. Deze omnibus bevat deeltjes 2, 3, 4 en 5. Alle deeltjes zonder drukvermelding. Uitgave NV De Arbeiderspers, Amsterdam. Maar mogelijk bijzonder is het volgende.
Op enkele eerste titel- of schutbladen (dus niet het omslagblad of het slappe kaftje) bevindt zich een gekleurd, ingeplakt plaatje. Tweede deeltje: Paulus en Oehoeboeroe. Derde deeltje: idem. Vierde deeltje: geen (helaas); er is ook geen titel- of schutblad in deze uitgave. Vijfde deeltje: Paulus en Salomo
Het verhaal (erachter):
In de loop van de jaren vijftig (plm. 1957) werd een deel van de bevolking in Nederland getroffen door wat later werd genoemd de zgh. "margarineziekte". De verschijnselen en symptomen waren uiteenlopend, maar soms heel vervelend. Hoewel wij thuis geen Blue Band op de boterham smeerden, kwam ook de margarine gekocht bij De Gruijter (èn betere waar, èn tien procent korting, èn het snoepje van de week) van dezelfde fabriek uit Rotterdam.
Ook ik kreeg de aandoening als 5-6 jarig kind, met veel uitslag en jeuk. De huisarts kon de verschijnselen niet thuisbrengen, want berichtgeving was hierover kennelijk nog niet in de (medische vak-) pers verspreid. Na enkele dagen in bed, bleek ik 's morgens niet meer op mijn benen te kunnen staan of lopen, anders dan met veel stekende pijn. Het geval wilde dat in die tijd ook een beperkte uitbraak van polio heerste. De huisarts nam mij toen 'met kop en kont' terstond mee in zijn zwarte Opel (Kapitein?) naar het ziekenhuis. Daar verbleef ik naar ik meen plm. 10 dagen ter observatie. Als troost kreeg ik de Paulus Omnibus van mijn ouders. Mijn moeder kan zich desgevraagd niets herinneren van het feit dat zij deze plaatjes erin geplakt heeft, zij meent dat deze al aanwezig waren.
Om deze reden heb ik het boekwerkje altijd bewaard.

Bert van Rossum
Harmelen

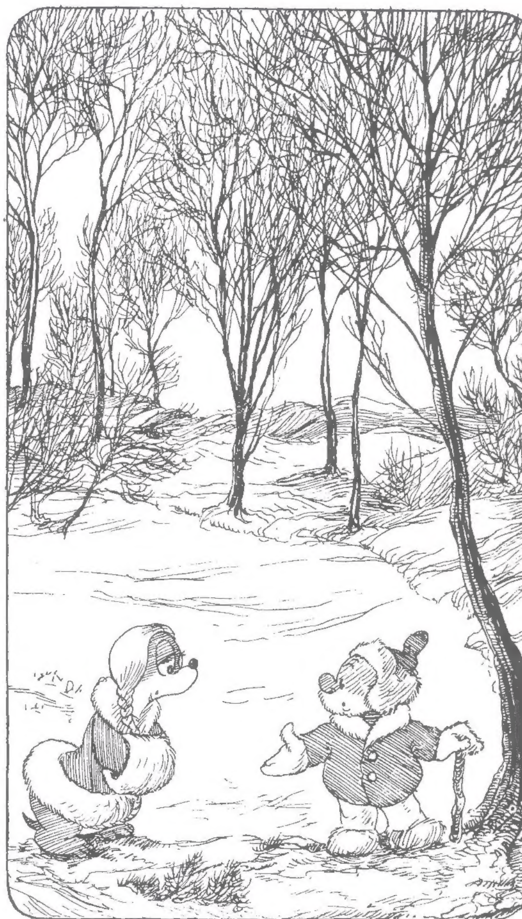
Reactie: Zo te zien zijn de plaatjes in jouw omnibus vermoedelijk geknipt uit de snoepwikkeltjes van de firma Verduijn. Ze moeten er na de aanschaf dus door deze of gene zijn ingeplakt.

Alle brievenschrijvers kregen weer een Paulus-boekenlegger toegestuurd.

Paulus heeft koude voeten

„Oei," zuchtte Paulus, terwijl hij op de rand van zijn bedje ging zitten, „wat is het al koud! Mijn voetjes zijn de hele nacht niet warm geworden." Paulus begon zijn voetjes te wrijven, maar het hielp niet veel, ze bleven zo koud als ijs! „Dan maar een wandeling," besloot het boskaboutertje. Hij kleedde zich haastig aan en stapte naar buiten. „Flink doorlopen," zei hij tegen zichzelf, „misschien worden ze dan wel warm." En Paulus begon te hollen.
Och, och, wat zag het er kaal en verlaten uit in het grote bos! Er zat geen blaadje meer aan de bomen. Het was echt winters. „Brr, wat ongezellig," bromde Paulus, „je zal zien dat ik niemand tegen kom en anders heb ik altijd van die leuke ontmoetingen."
Maar Paulus kwam wél iemand tegen en dat was Rosa. Het dassenvrouwtje had zich ook al stevig ingepakt tegen de kou en toen ze het rode neusje van Paulus zag, zei ze medelijdend: „Arme Paulus, wat zal jij het 's nachts koud hebben in je boom!"
Paulus vertelde van zijn voetjes, die maar niet warm wilden worden en toen vroeg hij voorzichtig of Rosa niet een paar bedsokjes voor hem zou willen breien. Oh ja, dat wilde Rosa heel graag voor hem doen. „Vanavond zijn ze klaar!" beloofde ze. Toen kon Paulus haast niet wachten, zó verlangend was hij naar die bedsokjes. En toen het avond werd, vond hij Rosa met de tong uit de mond in een hoek van zijn slaapkamertje. „Paulus," hijgde ze, „ik heb heus heel erg mijn best gedaan en het spijt me geweldig, maar ik heb maar één bedsokje af kunnen krijgen. Zou dat niet voldoende zijn? Je bedje past er precies in!" Met grote ogen staarde het kaboutertje naar de reusachtige bedsok, die Rosa voor hem gemaakt had en hij durfde haar niet te vertellen, dat dit eigenlijk niet helemaal zijn bedoeling was geweest.

